Nederlandse tekst (artikel 63 van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973).

RAAD VAN STATE, AFDELING ADMINISTRATIE.

A R R E S T

Nr. 58.984 van 3 april 1996

A. 61.714/VI-12.172

In zake : **THUNUS** Marc,

die woonplaats heeft gekozen bij Mrs. Jean-Marc BRICART en Philippe LEVERT, advocaten, Clementinalaan 3 1060 Brussel,

tegen :

de Belgische Staat, vertegenwoordigd door de Minister van Buitenlandse Zaken,

die woonplaats heeft gekozen bij Mrs. Jacques PUTZEYS, Stéphanie GEHLEN en Xavier LEURQUIN, advocaten, Sint-Bernardusstraat 98 1060 Brussel.

DE RAAD VAN STATE, VIe KAMER,

Gezien het op 6 januari 1995 ingediende verzoekschrift, waarbij Marc THUNUS de nietigverklaring vordert van het koninklijk besluit van 7 oktober 1994 dat hem met ingang van 1 november 1994 als tuchtstraf afzetting oplegt;

Gelet op arrest nr. 52.509 van 24 maart 1995, waarbij de tenuitvoerlegging van het bestreden koninklijk besluit wordt geschorst en de termijnen

voorgeschreven voor de proceshandelingen worden beperkt;

Gezien de regelmatig uitgewisselde memories van antwoord en van wederantwoord;

Gezien het verslag van mevrouw DEBUSSCHERE, auditeur bij de Raad van State;

Gelet op de beschikking van 23 augustus 1995, waarbij de neerlegging van het dossier en het verslag ter griffie wordt gelast;

Gelet op de kennisgeving van het verslag aan de partijen en gezien de laatste memories;

Gelet op de beschikking van 21 december 1995, waarvan aan de partijen kennis is gegeven en waarbij wordt bepaald dat de zaak voorkomt op de terechtzitting van 17 januari 1996;

Gehoord het verslag van de heer LEROY, staatsraad;

Gehoord de opmerkingen van Mr. LEVERT, advocaat, die voor de verzoekende partij verschijnt, en van Mr. GEHLEN, advocaat, die voor de verwerende partij verschijnt;

Gehoord het eensluidend advies van mevrouw DEBUSSCHERE, auditeur;

Gelet op titel VI, hoofdstuk II, van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973;

Overwegende dat de volgende feiten dienstig zijn voor het onderzoek van de vordering :

Verzoeker, ambtenaar van de vierde administratieve klasse in de carrière buitendienst, is met ingang van 6 november 1986 aangesteld tot consul-generaal te Djeddah (Saoedi-Arabië).

Op 14 december 1988 is verzoeker in kennis gesteld van het instellen van een tuchtprocedure, onder meer wegens het invoeren van alcohol, en van een voorstel tot schorsing in het belang van de dienst met bijkomende maatregelen waarin wordt voorzien in artikel 3, tweede lid, van het koninklijk besluit van 1 juni 1964 betreffende de schorsing van rijksambtenaren in het belang van de dienst. Verzoeker is bij koninklijk besluit van 15 december 1988 ontslagen uit zijn ambt van consul-generaal te Djeddah. Bij ministerieel besluit van 23 december 1988 is hij met ingang van 15 december 1988 in het belang van de dienst geschorst in zijn ambt. Op 25 januari 1989 is hij op de hoogte gebracht van bijkomende verwijten. Op 26 september 1989 heeft de tuchtcomissie als straf de afzetting voorgesteld. De door verzoeker geadieerde interdepartementale raad van beroep heeft op 19 februari 1992 zijn advies uitgebracht, waarin wordt besloten dat de schorsing in het belang van de dienst en de bijkomende maatregelen alsmede de terugzetting in graad als tuchtstraf gewettigd zijn. Bij een ministerieel besluit van 14 april 1992 is verzoeker met ingang van 15 december 1988 de mogelijkheid ontnomen om zijn aanspraken op bevordering en op weddeverhoging te doen gelden, waarbij zijn wedde met ingang van dezelfde datum wordt verminderd met het bij artikel 3, tweede lid, van het koninklijk besluit van 1 juni 1964 toegestane maximum. Bij koninklijk besluit van 15 april

1992 is aan verzoeker als tuchtstraf afzetting opgelegd.

De Raad van State heeft de tenuitvoerlegging van het ministerieel besluit van 14 april 1992 en van het koninklijk besluit van 15 april 1992 eerst geschorst en dan bij arrest nr. 41.995 van 17 februari 1993 de voornoemde besluiten vernietigd, onder meer wegens schending van de rechten van verdediging.

Als gevolg van dat arrest heeft de verwerende partij de tuchtprocedure hervat vlak vóór de eerste vastgestelde onregelmatigheid, te weten op 13 april 1989. Verzoeker is daarvan in kennis gesteld bij brief van 1 april 1993; in diezelfde brief heeft de verwerende partij hem verzocht te antwoorden op elf vragen. Verzoeker heeft die vragenlijst op 5 mei 1993 beantwoord. Gedurende de maand juni 1993 heeft de verwerende partij verscheidene onderzoeksmaatregelen verricht. Op 17 juni 1993 heeft zij verzoeker in kennis gesteld van haar beslissing om de tuchtcommissie te adiëren, heeft zij aangegeven wat hem ten laste werd gelegd en heeft zij hem verzocht twee ambtenaren aan te wijzen van de carrière buitenlandse dienst die behoren tot een van de drie hogere klassen om zitting te hebben als assessoren in de tuchtcommissie. Na verzoeker aanvullende inlichtingen te hebben verstrekt en twee door hem gekozen ambtenaren te hebben afgewezen, heeft zij op 5 oktober 1993 de samenstelling van de tucht-commissie vastgesteld.

Op 5 en 6 november 1993 heeft de commissie de getuigen alsmede verzoeker en diens advocaat gehoord. Na beraadslaging op 6 november 1993 heeft zij verzoekers afzetting voorgesteld. Op 2 december 1993 is die beslissing meegedeeld aan de minister, die

verzoeker daarvan op 16 december 1993 in kennis heeft gesteld. Op 21 december 1993 heeft verzoeker de minister op de hoogte gebracht van zijn wil om beroep in te stellen tegen dit voorstel. Op 29 december 1993 heeft de secretaris-generaal zich tot de interdepartementale raad van beroep gewend; deze raad heeft verzoeker en diens advocaat op 27 juni 1994 gehoord. In zijn advies besluit die raad "dat afzetting in dit geval niet de geschikte straf is"" en "dat terugzetting in graad de gepaste straf is voor de feiten die ten laste van de heer THUNUS worden gelegd". Op 18 juli 1994 heeft de minister het advies van de raad van beroep ontvangen. Bij koninklijk besluit van 7 oktober 1994 wordt verzoeker als straf afzetting opgelegd. Dat is de bestreden handeling;

Overwegende dat verzoeker een eerste middel ontleent aan de schending van artikel 6 van het Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, aan de onbevoegdheid van de steller van de handeling, aan de schending van het algemeen rechtsbeginsel volgens hetwelk een administratieve overheid ertoe gehouden is binnen een redelijke termijn uitspraak te doen en aan machtsoverschrijding, doordat de bestreden handeling hem afzet, terwijl elke administratieve overheid, inzonderheid in tuchtzaken, verplicht is uitspraak te doen binnen een redelijke termijn en dat zulk een verplichting vereist dat die overheid de zaak naarstig vervolgt en hoe dan ook niet verzuimt op te treden; dat verzoeker betoogt dat dit hier niet het geval is geweest; dat hij uiteenzet dat de tegen hem ingestelde tuchtprocedure een aanvang heeft genomen op 15 december 1988 en eerst op 7 oktober 1994 bij de bestreden handeling is afgesloten, dat die procedure dus bijna zes jaar heeft geduurd, hetgeen een kennelijk onredelijke termijn is;

Overwegende dat de verwerende partij antwoordt dat artikel 6 van het voormelde Verdrag in deze zaak niet van toepassing is, hoewel zij toegeeft dat met het beginsel van de redelijke termijn rekening dient te worden gehouden; dat zij opmerkt dat het middel de principiële vraag doet rijzen of voor het beoordelen of de termijn redelijk is, rekening dient te worden gehouden met de tijd die aan de nietigverklaring van een tuchtstraf is voorafgegaan wanneer het arrest de mogelijkheid van een herziening van de handeling niet uitsluit; dat zij erop wijst dat zij de door arrest nr. 41.995 vernietigde handeling kon vervangen en zulks kon doen door het uitwerken ervan te hervatten op het ogenblik waarop de externe onregelmatigheid is vastgesteld; dat zij betoogt dat het middel ontleend aan de schending van het begrip "redelijke termijn" in arrest nr. 41.995 niet in aanmerking is genomen en dat zij erop wijst dat verzoeker die conclusie betwist, waardoor hij de Raad van State verzoekt een van zijn arresten te herzien; dat zij dat standpunt betwist en aanvoert dat een termijn die redelijk is geacht, niet onredelijk kan worden door het feit alleen dat de vernietigde handeling is vervangen en dat wanneer de overheid een handeling kan vervangen, zij tabula rasa moet kunnen maken met het verleden; dat zij van oordeel is dat de termijn waarmee rekening dient te worden gehouden de termijn is waarover zij zou hebben beschikt indien de vernietigde handeling niet had bestaan; dat zij oordeelt dat vaststaat dat de eerste tuchtprocedure gevoerd is binnen een redelijke termijn die niet onredelijk kan worden, en dat hetzelfde geldt voor de procedure die tot het arrest van 17 februari 1993 heeft geleid; dat zij de stelling verdedigt dat alleen nog behoeft te worden nagegaan of de termijn van de tweede tuchtprocedure redelijk is; dat zij in dat opzicht opmerkt dat de kritiek van verzoeker betreffende de periode van 15 december 1988 tot 14 april 1989 niet in

aanmerking kan worden genomen, aangezien dat anders zou neerkomen op het ter discussie stellen van wat in arrest nr. 41.995 gewezen is; dat zij erop wijst dat verzoeker geen kritiek levert betreffende de tijd die verstreken is tussen de kennisgeving van arrest nr. 41.995 en 6 november 1993, maar dat hij twijfels uit omtrent de tijd die verstreken is tussen die datum en het advies van de raad van beroep; dat zij eerst herinnert aan de bewoordingen van arrest nr. 52.509 van 24 maart 1995 en daarna de conclusie van de procedure tot schorsing betwist met een nota waaruit blijkt dat op het ogenblik waarop de zaak aanhangig is gemaakt bij de interdepartementale raad van beroep, deze slechts één voorzitter telde, die dit ambt gelijktijdig met nog andere functies uitoefende, en dat het dossier van verzoeker vóór oudere dossiers is behandeld; dat zij beweert dat met die administratieve moeilijkheden geen rekening mag worden gehouden, aangezien zij te wijten zijn aan niet te voorziene en uitzonderlijke gebeurtenissen (overlijden en ontslag) en dat het dossier van verzoeker bij voorrang is behandeld; dat zij nog preciseert dat dit dossier vrij ingewikkeld was en dat de vragen die gerezen waren zorgvuldig zijn onderzocht; dat zij inzake de tijd die verstreken is tussen het overzenden van het advies van de interdepartementale raad van beroep (15 juli 1994) en de datum van de bestreden handeling betoogt dat zo veel tijd nodig is geweest om de bestreden handeling te stellen wegens de complexiteit van het dossier, de jaarlijkse vakantie van de ambtenaren belast met de voorbereiding van het dossier en de afwezigheid van de minister tijdens de maanden augustus, september en oktober; dat zij opmerkt dat de zaak, hoe dringend ook, zorgvuldig diende te worden behandeld, zodat de tijd die over het treffen van de sanctie is gedaan redelijk is; dat zij daarop laat volgen dat verzoeker niet aantoont op welke wijze de tekortkomingen waarvan hij

gewag maakt concreet zijn verdediging zouden hebben geschaad; dat de verwerende partij in haar laatste memorie de stelling die zij in de memorie van antwoord verdedigt, nader uiteenzet en aangeeft dat bij de beoordeling of de termijn redelijk is rekening dient te worden gehouden met de door de verzoeker aangevoerde argumentatie en met de noodzaak de door hem opgeworpen rechtspunten te onderzoeken; dat zij verwijst naar de interpretatie van het begrip "redelijke termijn" in de rechtspraak van het Hof van Justitie en van het Gerecht van eerste aanleg van de Europese Gemeenschappen; dat zij preciseert dat verzoeker tijdens de duur van het geding zijn wedde heeft genoten en dat hij perfect heeft aangetoond dat zijn vermogen om zich te verdedigen met de tijd niet verminderd was;

Overwegende dat artikel 6 van het Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden niet van toepassing is op een tuchtprocedure in een overheidsdienst; dat de regel die een tuchtoverheid ertoe verplicht binnen een redelijke termijn uitspraak te doen, in dezen niettemin van toepassing is;

Overwegende, wat de in aanmerking te nemen periode betreft, dat het bestuur tengevolge van het vernietigingsarrest van 17 februari 1993 de tuchtprocedure vlak vóór de eerste vastgestelde onregelmatigheid, te weten op 13 april 1989, heeft hervat; dat het bestuur dus alleen een aangevatte procedure heeft voortgezet; dat de vernietigde handeling geacht wordt nooit te hebben bestaan; dat zulks inhoudt dat men die handeling elk rechtsgevolg, doch niet elk bestaan ontzegt; dat de vernietigde procedure immers bestaan heeft en een feit vormt waaraan niet kan worden voorbijgegaan bij de beoordeling of de termijn redelijk is;

Overwegende dat op grond van de toedracht van de zaak behoort te worden nagegaan of de duur van een tuchtprocedure redelijk is, naargelang van de aard van de zaak, het gedrag van de vervolgde ambtenaar en van de overheid;

Overwegende dat behoudens bijzondere omstandigheden een tuchtprocedure op grond van een voorstel tot afzetting wegens de belangrijkheid van de inzet ervan behandeld moet worden als een dringende zaak; dat die spoedbehandeling voor de verwerende partij des te dwingender was, wanneer zij op 1 april 1993 de tuchtprocedure hervat heeft, de dag vóór de onregelmatigheid vastgesteld bij het arrest van 17 februari 1993, daar de procedure bijna volledig vanaf het begin wederom diende te worden aangevat en er in het eerste gedeelte van de procedure reeds enige vertraging was opgelopen, zoals in arrest nr. 41.995 was vastgesteld, hoewel die vertraging in dat stadium niet onredelijk is geacht;

Overwegende dat verzoeker op 21 december 1993 beroep heeft ingesteld tegen het voorstel van de tuchtcommissie; dat de terechtzitting bij de interdepartementale raad van beroep eerst op 27 juni 1994 is vastgesteld, te weten zes maanden later; dat het advies van de raad van beroep van 27 juni 1994 dateert; dat de bestreden handeling eerst op 7 oktober 1994 is gesteld, te weten nog eens drie maanden later; dat die vertragingen geenszins aan verzoeker te wijten zijn; dat de complexiteit van het dossier die vertraging niet kan verklaren; dat de moeilijkheid om te antwoorden op de door verzoeker aangevoerde argumenten die achterstand evenmin verklaart, want zowel de tuchtcommissie als de interdepartementale raad van beroep hebben hun advies gegeven de dag zelf dat ze hebben vergaderd; dat de verwerende partij vergeefs

betoogt dat er sprake is geweest van niet te voorziene administratieve moeilijkheden (een overlijden en een ontslag), afwezigheid van de minister en jaarlijkse vakantie; dat die gegevens immers enerzijds de vertraging slechts gedeeltelijk kunnen verklaren, en ze anderzijds die traagheid niet rechtvaardigen, daar het de taak is van de overheid haar diensten zo te organiseren dat de dossiers kunnen worden behandeld binnen een redelijke termijn; dat de bestreden handeling aldus een schending inhoudt van de verplichting van de overheid om zich binnen een redelijke termijn uit te spreken; dat opdat die onwettigheid kan worden vastgesteld, niet vereist is dat het vermogen van de vervolgde ambtenaar om zich te verdedigen met de tijd verminderd is; dat het middel gegrond is;

Overwegende dat er geen grond is om de overige middelen van het verzoekschrift te onderzoeken, die, gesteld dat ze gegrond zijn, niet tot een ruimere nietigverklaring zouden kunnen leiden,

B E S L U I T :

Artikel 1.

Vernietigd wordt het koninklijk besluit van 7 oktober 1994 waarbij Marc THUNUS met ingang van 1 november 1994 als tuchtstraf afzetting wordt opgelegd.

Artikel 2.

De kosten, bepaald op 4.000 frank, komen ten laste van de verwerende partij.

Aldus uitgesproken te Brussel, in openbare terechtzitting van de VI[e] kamer, op drie april 1900 zesennegentig door :

de HH.	HANOTIAU,	staatsraad, voorzitter,
	LEROY,	staatsraad,
	HANSE,	staatsraad,
Mevr.	MALCORPS,	griffier.

De Griffier, **De Voorzitter,**

M.-Chr. MALCORPS. **M. HANOTIAU.**

**VERTALING OVEREENKOMSTIG ARTIKEL 63,
EERSTE LID, VAN DE WETTEN OP DE RAAD
VAN STATE, GECOöRDINEERD OP 12 JANUARI 1973.**